

Kanāda

Vispārīgā informācija

Oficiālais nosaukums:	Kanāda
Valsts iekārta:	federatīva konstitucionāla monarhija
Galvaspilsēta:	Otava
Valsts valoda:	angļu, franču

Teritorija

Platība:	9 984 670 km ²
Sauszemes robeža:	8 893 km ²
Krasta līnija:	202 080 km
Robežvalstis:	ASV - 8893 km (ar Aļaskas štatu 2477 km)
Administratīvais iedalījums:	10 provinces, 3 teritorijas
Lielākās pilsētas:	Toronto (5,7 milj.), Monreāla (3,3 milj.), Vankūvera (2 milj.), Kalgari (1,1 milj.), Edmontona (863 tūkst.), Otava (861 tūkst.), Misisoga (669 tūkst.), Kvebeka (660 tūkst.), Vinipega (642 tūkst.), Hamiltona (505 tūkst.)*

Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits (01.07.2015):	35 702 707**
Pieaugums (2014):	0,76%***
Nacionālais sastāvs (2011):	kanādieši 32,2%, angļi 19,8%, francūži 15,5%, skoti 14,4%, īri 13,8%, vācieši 9,8%, itāļi 4,5%, ķīnieši 4,5%, indiāņi 4,2%, citi 50,9%***
Reliģijas (2011):	katoļi 40,6%, protestanti 20,3%, pārējie kristieši 6,3%, musulmaņi 3,2%, hinduisti 1,5%, sikhi 1,4%, budisti 1,1%, jūdaisti 1%, citi 0,6%, pārējie 23,9%***

Ekonomiskie rādītāji

IKP faktiskās cenās (2015):	1,37 trilj. EUR****
IKP pieaugums (2015):	1,2%**
IKP uz vienu iedzīvotāju (2015):	40 356 EUR****
IKP PPP (2015):	1,44 triljoni EUR (16. vieta pasaulē)***
IKP PPP uz vienu iedzīvotāju (2015):	39 220 EUR***
IKP sastāvs (2015):	lauksaimniecība 1,6%, rūpniecība 28,9%, pakalpojumi 70,5%***
Preču eksports (2015):	379,1 miljardi EUR****
Preču imports (2015):	390,2 miljardi EUR****
Eksporta partneri (2015):	ASV 76,7%, Ķīna 3,7%, Lielbritānija 2,9%, Japāna 2,0%, Meksika 1,0%****
Importa partneri (2015):	ASV 54,1%, Ķīna 12,2%, Meksika 5,8%, Vācija 3,1%, Japāna 2,6%, Lielbritānija 1,8%****
Eksporta produkti:	transporta līdzekļi un auto detaļas, rūpniecības iekārtas, lidmašīnas, sakaru iekārtas, ķīmijas rūpniecības produkti, minerālmēsli, celuloze, kokmateriāli, jēlnafta, dabas gāze, elektroenerģija, alumīnijs un tā izstrādājumi
Importa produkti:	iekārtas un aparāti, dažādas rūpniecības preces, transporta līdzekļi, patēriņa preces, pārtika un lauksaimniecības produkti, jēlnafta, ķīmijas izstrādājumi
Galvenās nozares:	mašīnbūve, ķīmijas rūpniecība, ieguves rūpniecība (nafta un dabas gāze), pārtikas rūpniecība (zivju pārstrāde un konservu ražošana), kokrūpniecība un papīra ražošana

* „Pasaules uzzīņu atlants”, Karšu Izdevniecība Jāņa sēta

** Kanādas statistikas pārvalde – <http://www.statcan.gc.ca>

*** Central Intelligence Agency – www.cia.gov

**** Industry Canada – <http://www.international.gc.ca/economist-economiste/index.aspx>

***** European Central Bank, <http://sdw.ecb.europa.eu>

Dabas resursi:	dzelzsrūda, niķelis, cinks, varš, zelts, svins, reti sastopami minerāli, molibdēns, potaša, dimants, sudrabs, akmeņogles, nafta, dabas gāze, hidroenerģija, zivju un meža resursi
Ienākošās uzkrātās ĀTI (2015):	895,6 miljardi EUR****
Izejošās uzkrātās ĀTI (2015):	1,04 triljoni EUR****
Valūta (2015):	Kanādas dolārs CAD; 1 CAD = 0,66 EUR*****
Fiskālais gads:	1. aprīlis – 31. marts
Inflācija (2015):	1,1%****
Bezdarba līmenis (2015):	6,9%****
Nodarbinātie pēc ekonomiskās darbības veida (2006):	lauksaimniecība 2%, rūpniecība 13%, būvniecība 6%, pakalpojumi 76%, citi 3%***
Uzņēmuma ienākuma nodoklis:	federālais 15%; provincēs (10%-16%)

Papildus informācija

Tālsarunu kods:	+1
Interneta IDL:	.ca

Kanāda ir otra lielākā valsts pasaulē pēc platības un atrodas vistālāk uz ziemeļiem. Tā aizņem divas piektdaļas no Ziemeļamerikas. Valsti šķērso 5 laika joslas. Kanāda robežojas ziemeļos un dienvidos ar ASV. Rietumos to apskalo Klusais okeāns, austrumos – Atlantijas okeāns, bet ziemeļos - Ziemeļu ledus okeāns. Kanādas nosaukums radies no pirmiedzīvotāju – irokiāņu vārda „kanata”, kas nozīmē ciems, apmetne.

Arheoloģiskie pētījumi rāda, ka cilvēki Kanādas teritorijā – Ziemeļjukonā – dzīvojuši jau pirms 26 500 gadiem, savukārt Ontario – pirms 9500 gadiem. Pirms aptuveni 1000 gadiem p.m.ē. Kanādas krastus sasniedza vikingi.

1497. gadā Kanādā ieradās angļu jūrasbraucējs Džons Kabots, 1534. gadā – francūzis Žaks Kartjē. Franču ceļotājs Semuels de Šamplēns 1605. gadā Portrojālā un 1608. gadā Kvebekā izveidoja pirmās pastāvīgās eiropiešu apmetnes. Pēc vairāku gadu kaujām briti

1763. gadā pārņēma kontroli pār šo zemi.

Kanāda ir federatīva konstitucionāla monarhija. Valsts dibināta 1867. gadā. Kanādas galvaspilsēta ir Otava. Administratīvi tā iedalās 10 provincēs un 3 teritorijās. Kanādas rietumos atrodas Britu Kolumbija un trīs Prēriju provinces – Alberta, Saskačevana un Manitoba. Kanādas vidusdaļā atrodas Kvebekas un Ontario province. Atlantijas okeāna piekrastē atrodas trīs Meritaima provinces – Jaunbrunsvika, Jaunā Skotija, Prinča Edvarda salas province. Šīs provinces robežojas ar Ņūfaundlendas un Labradoras provinci. Kanādas ziemeļos atrodas Jukonas province, ziemeļrietumu teritorijas un Nunavuta province. Provincēm ir lielāka pašnoteikšanās nekā teritorijām. Katrai provincei ir savs vienpalātas likumdevēja institūts ar premjeru priekšgalā, kurš tiek ievēlēts tāpat kā Kanādas premjerministrs.

Kanāda ir attīstīta industriāla lielvalsts un viena no bagātākajām valstīm pasaulē. Rūpniecība balstās uz bagātajiem dabas resursiem: koksnes, dažādu rūdu, naftas un ogļu krājumiem.

Valstī dzīvo aptuveni 35 milj. cilvēku, kuru skaits pieaug vairāk uz imigrantu rēķina nevis lielākas dzimstības dēļ. Iedzīvotāju blīvums, 3,5 iedz. uz km², ir viens no zemākajiem pasaulē. Visblīvāk apdzīvotais Kanādas reģions ir, tā sauktais, Kvebekas–Vindzoras koridors, kas robežojas ar Lielajiem ezeriem un Svētā Laurensa upi dienvidaustrumos.

Kanādā ir divas oficiālās valodas – angļu un franču.

Kanādas ziemeļos atrodas „Kanādas vairogs” (Laurentijas plato), ģeoloģisks veidojums, kurā ir bagātīgi derīgo izrakteņu krājumi un neskaitāmas upes un ezeri. Kanāda vispār ir zeme ar iespaidīgiem saldūdens resursiem. Pie dabas brīnumiem pieskaitāma Svētās Laurensa upes delta, kas ir lielākā upes delta pasaulē. Savukārt Foundijas

līcī vērojams pasaulē izteiktākais paisums un bēgums. Dienvidnahanni upē atrodas Virdžīnijas ūdenskritums, kas ir divas reizes augstāks par Niagāras ūdenskritumu.

Uz ziemeļiem veģetācija kļūst nabadzīgāka, skujkoku mežiem pārejot tundrā un noslēdzas galējo ziemeļu neauglīgajā apvidū. Kanādas ziemeļos atrodas Kanādas ziemeļu arhipelāgs, lielākā sala ir Bafēnas sala, kura ir piektā lielākā pasaulē.

Vidējā ziemas un vasaras temperatūra dažādos Kanādas reģionos atšķiras. Ziemas mēdz būt bargas daudzos valsts reģionos, īpaši iekšzemē un prēriju provincēs, kurās valda kontinentāls klimats un vidējā dienas temperatūra tuvojās -15°C atzīmei, taču var noslīdēt līdz pat -40°C . Šo teritoriju sniegs klāj gandrīz 6 mēnešus gadā. Provincēs piekrastes daļā, Britu Kolumbijā, valda mērens klimats ar maigām un lietainām ziemām.

Rietumkrasta un austrumkrasta vidējā gaisa temperatūra ir 20°C , vasarās tā sasniedz 25°C - 30°C , dažviet pat 40°C .

Kanāda ir arī seismiski aktīvs reģions. Mīgera (Meager), Garibaldi, Keileja (Cayley) un Edziza kalni veido vulkānisko kalnu grupu. 1775. gadā *Tseax Cone* kalna izvirdums prasīja 2000 Nisgaa tautas piederīgo nāvi, nopostot arī viņu ciemu Nasa (Nass) upes ielejā Britu Kolumbijas ziemeļos.

Kanāda ir ģeogrāfiski plaša un etniski raiba valsts. Tās kultūru lielā mērā ietekmējuši ieceļotāji. Nacionālie simboli radušies Kanādas dabas, vēstures un pirmiedzīvotāju iespaidā. Kļavas lapa, kā valsts simbols, radās 18.gs. Pie Kanādas simboliem pieskaitāms arī bebrs, Kanādas zoss, parastā gārgale, no koka izgredtas statujas – totēmi, Kanādas monarhija un Kanādas karaliskā žandarmērija. Kanādas nacionālais ziemas sporta veids ir ledus hokejs, bet vasaras – lakross (hokejam līdzīga spēle uz zāliena).